Załącznik nr 1.5 do Zarządzenia Rektora UR nr 61/2025

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2026-2031

Rok akademicki 2027/2028

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	**Psychologia rodziny**
Kod przedmiotu*	
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Wydział Nauk o Zdrowiu i Psychologii
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Katedra Psychologii
Kierunek studiów	Psychologia
Poziom studiów	studia jednolite magisterskie
Profil	praktyczny
Forma studiów	stacjonarna
Rok i semestr/y studiów	II rok, semestr 4
Rodzaj przedmiotu	przedmiot kształcenia kierunkowego
Język wykładowy	polski
Koordynator	dr Małgorzata Marmola
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr Małgorzata Marmola

***** *-opcjonalnie,zgodnie z ustaleniami w Jednostce*

1.1.Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	**Liczba pkt. ECTS**
4	30	30							6

1.2. Sposób realizacji zajęć

☒zajęcia w formie tradycyjnej

☐ zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku): Egzamin

2.WYMAGANIA WSTĘPNE

Znajomość podstawowych prawidłowości w przebiegu procesów poznawczych i emocjonalno-motywacyjnych oraz przebiegu rozwoju człowieka.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Wprowadzenie studentów w problematykę z zakresu funkcjonowania i struktury rodziny
C2	Zapoznanie z sytuacjami trudnymi w rodzinie
C3	Opanowanie podstawowych zasad prowadzenia działalności profilaktycznej i pomocowej w odniesieniu do rodziny
C4	Zapoznanie z metodami/narzędziami diagnozy rodziny

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu Student:	Odniesienie do efektów kierunkowych[1]
EK_01	zdefiniuje w pogłębionym stopniu pojęcia z zakresu psychologii rodziny: system, jego cechy i wymiary funkcjonowania	K_W01 K_W09
EK_02	scharakteryzuje w sposób pogłębiony poszczególne etapy życia małżeńsko-rodzinnego oraz czynniki determinujące satysfakcję z małżeństwa i jego trwałość	K_W02 K_W09
EK_03	scharakteryzuje w pogłębionym stopniu właściwe i niewłaściwe postawy rodzicielskie i techniki wychowawcze stosowane wobec dzieci	K_W09 K_W20
EK_04	dokona złożonej i wieloaspektowej analizy przyczyn powstawania konfliktów w rodzinie i innych sytuacji trudnych	K_U02 K_U04 K_U09
EK_05	zaproponuje różnorodne sposoby rozwiązywania sytuacji trudnych w rodzinie w odniesieniu do różnych dysfunkcji w rodzinie	K_U04 K_U09
EK_06	dokona diagnozy wybranych aspektów funkcjonowania systemu rodzinnego	K_U8 K_U9
EK_07	dokona krytycznej oceny swojej wiedzy oraz odczuwa potrzebę samokształcenia	K_K01 K_K04

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
Psychologia rodziny – przedmiot i zadania. Rodzina jako system (struktura rodziny, podstawowe wymiary funkcjonowania systemu rodzinnego, procesy systemowe w rodzinie). Role i funkcje rodziny.

[1] W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Modele funkcjonowania rodziny – klasyfikacja. Kołowy model systemów małżeńskich i rodzinnych Olsona i współpracowników w adaptacji A. Margasińskiego: spójność, elastyczność i komunikowanie się w systemie rodzinnym.
Więzi małżeńskie i rodzinne w kontekście teorii przywiązania.
Komunikacja interpersonalna w systemie rodzinnym.
Sytuacje konfliktowe w małżeństwie i rodzinie oraz sposoby ich rozwiązywania: uczciwa kłótnia małżeńska, metoda bez porażek.
Etapy życia małżeńsko-rodzinnego. Klasyfikacje J. Haley'a, E. Duvall, M. Braun-Gałkowskiej. Ryzyko kryzysów w poszczególnych etapach.
Psychologiczne uwarunkowania satysfakcji z małżeństwa i jego trwałości. Zadowolenie z małżeństwa a relacje w rodzinie.
Role rodzicielskie: rola matki i rola ojca; podział ról małżeńskich i rodzicielskich we współczesnej rodzinie.
Transmisja międzypokoleniowa – mechanizmy, obszary, kierunki badań.
Diagnozowanie funkcjonowania systemu rodzinnego – metody badania całego systemu i wybranych aspektów jego funkcjonowania (podział metod). Czynniki warunkujące prawidłowy proces diagnostyczny. Kompetencje diagnosty.
Etyczne aspekty diagnozowania systemu rodzinnego

B. Problematyka ćwiczeń

Treści merytoryczne
Organizacja zajęć, zapoznanie z wymaganiami i literaturą przedmiotu
Rodzina jako system – ćwiczenia warsztatowe wprowadzające w systemowe rozumienie rodziny i cech systemu.
Przygotowanie do małżeństwa: etapy przygotowania, cele i formy.
Dojrzałość do małżeństwa, wybór współmałżonka, znaczenie okresu narzeczeństwa.
Podstawy relacji małżeńskiej. Cechy miłości małżeńskiej. Współżycie seksualne.
Odpowiedzialne rodzicielstwo: przygotowanie do roli matki i ojca, odpowiedzialne wychowanie dziecka w kontekście postaw rodzicielskich i technik wychowawczych.
Wychowanie seksualne i prorodzinne, założenia i cele edukacji seksualnej, zagrożenia (pornografia)
Relacje w rodzinie poszerzonej: relacje małżonków z teściami, relacje wnuków z dziadkami. Role teściów, rola babci i dziadka.
Samotne rodzicielstwo – specyfika roli kobiecej i męskiej; funkcjonowanie rodziny niepełnej; pomoc samotnym rodzicom.
Związki kohabitacyjne – przyczyny kohabitacji, charakterystyka osób kohabitujących; zaangażowanie w relację; fazy rozwoju rodziny kohabitacyjnej i jej stabilność.
Rodzina zrekonstruowana jako system – małżeństwo powtórne; rodzicielstwo w rodzinie zrekonstruowanej.
Specyfika rodzin adopcyjnych i zastępczych.
Choroba przewlekła i niepełnosprawność w systemie rodzinnym.
Trudności w realizacji planów prokreacyjnych i ich następstwa psychologiczne. Pomoc psychologiczna w sytuacji niepłodności, poronień, technik wspomaganego rozrodu.
Rozwód jako sytuacja kryzysowa w rodzinie.
Wybrane narzędzia służące do badania systemu rodzinnego i relacji rodzinnych (Skale Oceny Rodziny, Kwestionariusze Relacji Rodzinnych, kwestionariusze do badania postaw rodzinnych/rodzicielskich M. Plopy, M. Braun-Gałkowskiej, KDM, KKM, KSP.

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład z prezentacją multimedialną
Ćwiczenia: Praca w grupach, dyskusja, elementy psychodramy, referat

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia sie (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_ 01	Egzamin pisemny	w
EK_ 02	Egzamin pisemny	w
EK_03	Egzamin pisemny, praca projektowa, referat	w, ćw
EK_04	Praca projektowa, referat, dyskusja	w, ćw
EK_05	Praca projektowa, obserwacja w trakcie zajęć	ćw
EK_06	Praca projektowa, obserwacja w trakcie zajęć	w, ćw
EK_07	Obserwacja w trakcie zajęć, dyskusja	ćw

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Egzamin - test obejmujący wiedzę i umiejętności z wykładów i ćwiczeń:
Aby zaliczyć test, student musi uzyskać 60% prawidłowych odpowiedzi.
ocena5.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 93%-100% (znakomita wiedza)
ocena 4.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 85%-92% (bardzo dobry poziom wiedzy z drobnymi błędami)
ocena 4.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 77%-84% (dobry poziom wiedzy, z pewnymi niedociągnięciami)
ocena 3.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 69%-76% (zadowalająca wiedza, z niewielką liczbą błędów)
ocena 3.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 60%-68% (zadowalająca wiedza z licznymi błędami)
ocena 2.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia poniżej 60%; (niezadowalająca wiedza, liczne błędy)

Zaliczenie ćwiczeń: uzyskanie 45 punktów z 80 możliwych do uzyskania

Wykonanie dwóch prac zaliczeniowych:

1) przygotowanie konspektu do zajęć warsztatowych z młodzieżą; brak pracy w wyznaczonym terminie **10 maja** skutkuje niezaliczeniem ćwiczeń. **20 pkt** (kreatywny pomysł, wskazanie celów i wniosków z każdego ćwiczenia; odwołania do literatury + załączniki z treściami przekazywanymi/wykorzystywanymi w trakcie zajęć). Oceniana jest jakość pracy, jej poziom merytoryczny oraz elementy formalne (przypisy, bibliografia);

2) przygotowanie diagnozy dwóch systemów rodzinnych z wykorzystaniem min. 3 narzędzi diagnostycznych z obliczeniem i interpretacją wyników. **20 pkt** brak pracy w wyznaczonym terminie **30 maja** skutkuje niezaliczeniem ćwiczeń. Oceniana jest jakość wykonania pracy, poprawność obliczeń i interpretacji wynikow.

Wykonanie dwóch zadań pisemnych: 1. Rodzina jako system/ konflikty w rodzinie; 2. Wywiad z samotnym rodzicem: **po 10 pkt za każde zadanie (20 pkt)**

Uzyskiwanie pozytywnych ocen z bieżącego sprawdzania wiadomości – czytanie literatury, udział w dyskusjach, pracach grupowych (aktywność): **10 pkt**.

Zaliczenie wejściówek, odpowiedzi na zadawane pytania: **10 pkt**

71-80 pkt ocena bardzo dobry

65-70 pkt: ocena dobry plus

56-64pkt: ocena dobry

50-55 pkt: ocena dostateczny plus

45-50 pkt: ocena dostateczny

Mniej niż 45 pkt: ocena niedostateczny

Dopuszczalna jest jedna nieusprawiedliwiona nieobecność; kolejne powodują obniżenie oceny. 50% nieobecności i więcej skutkuje brakiem zaliczenia ćwiczeń i niedopuszczeniem do egzaminu. - 5 pkt za każdą dodatkową nieobecność.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe z harmonogramu studiów	60
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego - udział w konsultacjach - udział w egzaminie	 3 2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta - przygotowanie do zajęć - przygotowanie do egzaminu - napisanie referatu - napisanie prac projektowych	 25 20 10 30
SUMA GODZIN	150
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	6

** Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.*

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Braun-Gałkowska, M. (2017). Poznawanie systemu rodzinnego. Lublin: Wydawnictwo KUL.
Janicka, I., Liberska, H. (2016). *Psychologia rodziny*. Warszawa: Sensus. Wybrane rozdziały.
Marmola, M. (2016). Opinie rodziców i nauczycieli na temat wychowania do życia w rodzinie w kontekście dojrzewania i inicjacji seksualnej młodzieży. W: N. Starik, A. Zduniak (red.), *Patologie edukacji: Ideologia, Polityka, Biurokracja. Edukacja XXI wieku.Nr 37* (s.179-190). Poznań: WSB.
Marmola, M., Wańczyk-Welc, A. (2017). Współczesne rodzicielstwo – wyzwania i zagrożenia. Analiza postaw rodzicielskich i technik wychowawczych w percepcji rodziców i dorastających dzieci. W: M. Brzeziński (red.), W dialogu z młodymi o rodzicielstwie i życiu. Warszawa: Instytut Papieża Jana Pawła II.
Margasiński A. (2013). *Skale Oceny Rodziny. Podręcznik*. Pracownia Testów Psychologicznych PTP.
Plopa M.(2004). *Psychologia rodziny. Teoria i badania*. Elbląg: Wyd. EUH-E. Wybrane rozdziały.
Plopa M. (2008). *Więzi w rodzinie*. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls".
Satir, V. (2000). *Rodzina. Tu powstaje człowiek*. Gdańsk: GWP. Wybrane fragmenty.
Świętochowski, W. (2014). *Rodzina w ujęciu systemowym*. W: I. Janicka, H. Liberska (red.), *Psychologia rodziny* (s. 21-46). Warszawa: PWN.
Wojciszke, B. (2025). Psychologia miłości. GWP.
- wybrane aktualne artykuły z czasopism naukowych

Literatura uzupełniająca:

Braun-Gałkowska,M.(1992). *Psychologiczna analiza systemów rodzinnych osób zadowolonych i niezadowolonych z małżeństwa*. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.
Braun- Gałkowska, M. (2018). *Psychologia domowa*. Kraków: Wyd. Ignatianum.
Carlson J., Dinkmeyer, D.(2008). *Szczęśliwe małżeństwo*. Gdańsk: GWP.
Harwas-Napierała, B. (2006). *Komunikowanie interpersonalne w rodzinie*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.
Harwas-Napierała B. (2003). *Rodzina a rozwój człowieka dorosłego*. Poznań: Wyd. UAM.
Marmola M.(2015). Relacje w małżeństwie a postawy rodziców wobec niepełnosprawnych dzieci. W: *Kultura – Przemiany – Edukacja. Myśl o wychowaniu. Teorie i zastosowania edukacyjne*. T. III. (s. 132-143). Rzeszów: Wyd. UR.
Marmola M., Wańczyk-Welc A. (2019). Relacje z matką i ojcem a poczucie sensu życia u adolescentów. *Edukacja-Technika-Informatyka*, *1*, 58-65.
Marmola M., Wołpiuk-Ochocińska A. (2018). Percepcja technik wychowawczych rodziców a zadowolenie z życia u młodzieży w okresie adolescencji i wczesnej dorosłości. *Psychologia rozwojowa*, *23*(3), 39-54.
Ochojska, D. (2000). *Stwardnienie rozsiane i rodzina*. Rzeszów: WSP.
Rostowska, T. (2008). *Małżeństwo, rodzina, praca a jakość życia*. Kraków: Impuls.
Ryś, M. (2001). *Systemy rodzinne. Metody badań struktury rodziny pochodzenia i rodziny własnej*. Warszawa: CMPP-P.
Ryś, M. (1998). *O miłości, małżeństwie i rodzinie. Przygotowanie do życia w rodzinie dla młodzieży szkół ponadpodstawowych*. Warszawa: Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „Adam".

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej